

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolvasó szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytűzősdékben.

Dudek János dr.

egyetemi tanár, a budapesti hittudományi dékán beszéde a ciszt. r. székesfehérvári főgimnázium szoborszentelő Szent Imre-ünnepélyén.

Kedves Tanulói! fűsűg!

Szíves meghívás folytán jelentem meg intézeti ünnepségükön, melyet Szent Imre herceg vallásos és hazafias erényeinek tiszteletére rendeznek. Ma az egész országban folyik ez az ünnep; az ifjuság testi-lelki javát szívükön viselő iskolák sz. Imre magyar királyi herceg, a tiszta élet ideáljának emlékeit utíjják föl a tanulók előtt, hogy történeti példával igazolják, mikép szép élet, boldog élet csak erkölcsi alapokon épülhet fel.

De Székesfehérvárnak erre különleges jog-címe van. Itt élt, itt járt, itt gyakorolta szép erényeit a királyi ifju, Székesfehérvár látta önmegtagadásának gyakorlását. Minket tehát ehelyütt nemcsak az emlékezet szárnyai visznek ő hozzá; de a rög, melyet taposunk, a levegő, melyet szívünk, hogy ugy mondjam, az ő lelke lehelletétől van átjárva: ezt a rögöt az ő lábái is taposták. Székesfehérvár nemcsak a képe, de a képek a kerete is s ez a keret abban a nagy kertben foglaltatott, melyről a régi ének mondja: szép kert vala régi Pannónia, mely kertet öntözé az édes szűz Mária.

Székesfehérvár, tehát tulajdonkép házi ünnepet rendez, midőn sz. Imrét ünnepli és Székesfehérvár tanulói fűsűg — hogy úgy mondjam — a családi tradícióhoz ragaszkodik, ha sz. Imre erényeit valamennyi másnál hűvebben követni és tisztelni iparkodik.

Ebbe a nagy keretbe állók én is a jelen ünnepies pillanatban, tisztelt hallgatóság s kerelem a nagy perspektívát sz. Imre alakjának kidombortásához. Lelkem a helyektől, a történe-

nelemtől megihletve most ezernyi gondolatot termel, melyet csokorba szeretnék fűzni a mai ünnep földszítéséhez. Itt, Székesfehérvárott, ha beszélmem kell, máskép. vagyok hangolva, mint hazánk bármely más vidékén. És ez egészen természetes.

I. Túl a dunai tájék, ahol vagyunk, hazai földünk legrégibb kulturális vidéke. Árpádék előtt ez volt a Pannónia, a római kasztrumok, légiók és kultúra tanyája. A honfoglalás után erre fektüdtek az Árpád-család legnevezetesebb birtokai; első királyunk kedves tartózkodási helye Székesfehérvár, itt járt ő szeretett gyermekével, Imre fiával; itt laktak, jártak utódai közül sokan, a királykoronázó városban. Erre van Szent Márton hegye, ahonnan a magyar kultúra első munkásai utnak indultak. S hogy messze a későbbi időre térjek át, itt Székesfehérvárott koronázták meg a mohácsi vesztesség után Szapolyay Jánost s hazánk újabb viszontagságos korszakát ezzel kezdte meg.

Hogy egy más mozzanatot is kiemeljek, a száz év előtt megindult irodalmi újjászülésétünk nagy alakjai közül igen sok túl a Dunán volt. Virág, Ányos, Rajnis; majd két Kisfaludy, Berzsenyi, a nagy Vörösmarty, Garay, — valamint politikai átalakulásunk nagy férfai, Deák Ferenc is idevaló; itt lángolt lelkük a haza és a nemzet boldogulásáért.

Túl a Dunán s így Székesfehérvárott is, tehát bármikor ünnepelek, van hozzá ihlet, van tárgy, van gondolat elég. Minden történelmi emlékekkel, tanulságokkal teli. Még a célt is az ilyen történelmi visszaemlékezéseknél a Dunántúl, a Szekszárd szőlőnye, Garay János jelölte meg, mondván: „A derék eljár ősei sirlakához s az ősi fényből gyujt új szövegetek.” Az ősi fény visszáidézés az ilyen ünnepeken — szerinte —

mindenkor új szövegetnek gyujtása, új fellángolás legyen.

Kövessük nyomban intését. Akiknek nevét említettem, tisztelt hallgatóság, azok mind alkotak. Az Árpádok hazát szereztek, irodalmurknak túl a dunai nagy alakjai kulturánkat emelték. Tanulságos példái tehát annak, hogy munkálkodva, dolgozva kell szolgálni a hazát, ha igazán szeretjük.

Kedves tanulói fűsűg! Ez legyen mindjárt egyik tanulságunk a multból. A munka, a kötelességérzet és a kötelességek hű teljesítése képesíthet csak arra, hogy amit elődünk szereztek, azt mi megtarthassuk és gyarapíthassuk. Mikor iskolai kötelességeiket híven teljesítik, megszokják azt, hogyan kell kicsiben hűnek lenni, hogyan kell kemény munkával tanárai és szüleik elismerését kiérdemelni. Ez az előiskolája az életnek, mely később önkre vár. Ott sem könnyebb kötelességeik lennek; de aki gyermekkoraiban megszokta a munkát, az később sem riad vissza az élet nehézségeitől. Nemzetünk válságos időket él, az ősi faj lábái alól kezd kicsúszni a talaj; a kényelmes élet, az urhatnomság veszedelmekbe hajt sok embert; így nem lehet már sokáig folytatni, csak a komoly munka lehet társadalmunk megmentője.

Sokszor lehet hallani panaszokat az idők mostohasága ellen; pedig az időket és viszonyokat az emberek csinálják: jó vagy rossz sorsunk a legnagyobb részben, sokszor pedig csaknem egyedül tőlünk függ. Sopánkodás nem segít a bajokon, hanem a nekigyürkőzés és a magunk beletétele az élet kemény, munkát követelő viszonyiba.

II. A másik tanulság s ez áll szoros összefüggésben mai ünnepünkkel, nem kevésbé fontos. Szép élet, megnyugtató élet, kedves tanuló

Multság.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

A kis falusi intelligencia éhezett és szomjuhozott a multságért. Ezt nem így mondták ki, hanem úgy, hogy minő jó volna együtt összejöve szépen kimulatni magukat. Miért vetették fel éppen így az óhajitást? ... azt nem tudni. Mert hisz kicsike a falu és minden szüntelen összejön az előkelőség, hogy kibeszéljék magukat. Ámbár meg lehet magyarázni a dolgot olyképpen, hogy az összejövetelek sohasem teljesek; egy-kettő mindig hiányzik és amint az előkelőség a hiányzókat észreveszi, azonnal bizonyos féltékenykedési roham vesz rajtuk erőt: hogy ezek és ezek a hiányzók hol vannak, mit csinálnak és miért maradtak el? ... Pedig ez egészen rendjén való dolog, mert különben alig volna beszélmi valója az egybegyűlt társaságnak, ha nem a távollevőkről.

Valóban különös, hogy ennek a kis falusi értelmiségnek, minő szűk körben forog a szellemi világa! a gondolatjuk, a beszédjük egyikükről a másikra száll, el lehet mondani, hogy teljesen és kizárólag a kis falujukon belül önmagukkal fog-

lalkoznak. Beszédjük forrása kiapadhatatlan és egyes dolgokat ezerszer megvitatnak.

Egyszerre tehát elfogta őket a vágy, hogy olyan Isten-igazában együttesen jól kimulatják magukat. Ez a vágy igaz, régen és folytonosan lappangott közöttük: télen bált kellene rendezni, nyáron — majális; ezen időknél kívül holmi társas összejövetelet. ... Anyag volt, sőt parázs is csak lángrolbantó nem akadt. Most azonban meglett az is, aki csóvát vetett a gyülekező anyag közé. — A falu főjegyzője mellé ugyanis új segédjegyző vetődött. Vékony, magas, halványképu gyerek; nemcsak érettségizett és tanfolyamot végezett, hanem még ezenközben jogászokdott is. Pesti levegővel volt tele; könnyű teste, mint a gummilabda és unottan vonatott beszéde volt. E két tulajdonsága érdekessé tette és egészen véve olyan volt, mint a madár, mely nagy levegőkörből kalitkaszertü helyre jut. Nem vergődés, mint inkább méltóságos megadás volt a viselkedésében. Ezt kezdetben kis pökhendiség sugározta körül, ami miatt haragudtak volna is rá, ámde hamarosan, amint szokták mondani, a helyzet fölül helyezkedett a fiatal ember és ott-honossá lett a kis faluban.

Hasonló esetekben, ugy most is természetessé vált a dolog, hogy vezetője kezdett lenni a

kis falu értelmiségének és fölpözdíteni igyekezett a tepsedt szellemi vagy inkább „vigalmi” életet. Olyfélekeppen készült, hogy a falut tanulmánya tárgyává tette és bizonyos rendszeres alapon kívánja kiépiteni a társas életet. Egyszeribe észrovettek, hogy az okos, a finom segédjegyző kezdi őket „összehozni”. Nem úgy, mint ahogy eddig, ötletszerűen, most egyébként „bemondottan” találkoztak és eddig bármily közel estek egymáshoz a kis faluban, most érezték, hogy tulajdonképpen semmi becsét nem élveztek annak, hogy egymás között egy faluban vannak. Könnyű elképzelni, hogy ebből a lendülésnek inzuló életből pattant ki az a régi óhaj: valami jó, valami igazi multságot rendezni.

Ekkor már a segédjegyző a vidéken ismeretséget szerzett és nagyon ingerlővé vált a multság tervezetének szélesítése, az újabb és újabb hírek, hogy a vidékről az is „bemondotta” az eljövetelet. A segédjegyző maga is lázas lett és vonatott beszédét mint valami burkot levetette. Tracscolt és hevesen kapkodott a kezével.

A kis falu unalmas, pusztá vidéken fektűdt, nem lehetett tenyérnyi csipetke árnyékot találni a nyári multság színhelyére, tehát el kellett fogadni a vendéglo udvarterét, melyet galyas sátor alá vontak, mint ahogy bucsu-alkalmakkor szok-

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOSNÉ
VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT Ö.Z.V. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 6 oldal.

FJNb00000165

ifjúság, t. i. csak erkölcsi alapokon épülhet fel. S erre szolgál nekünk utmutatással a múltból, abból a pannóniai keretből, a mai ünnep hőse, sz. Imre herceg, akit a hagyomány a tiszta élet mintaképének örökített meg. Miben áll ez a tiszta élet?

A szűzi tisztaság, a rendetlen testi vágyak megfékezése. Ugy látszik talán, hogy amiben ő tündökölt, csak egy erény pedig benne van az egész egyéniség, benne foglaltatik, azt mondhatnám, az erények egész komplexuma, és az egész légtér, melyben az egyes ember élete mozog. Ha méltatni akarjuk, nem szabad ezt az erényt kiszakítani életünk folyásából, hanem kihatását az egész emberre kell tekintenünk.

A mi életünk sok apró cselekedetből szövődik: gondolkozunk, beszélünk; cselekszünk. Ez az egész ember. A külső ember kifelé való vetítése a belső embernek: tehát minőségünknek alapja ott belül van: érzelmi, vágyó és gondolkodó világunkban. A milyen ez, olyanok vagyunk mi egészen. Ennek a belső világunknak démonjai a sok alsóbb rendű vágy, azok, ha nem tanultunk rajtuk uralkodni, megmetyélezzik az egész embert s rendetlen lesz gondolataiban, szavaiban, cselekedeteiben.

Ime ebbe a körbe tartozik az a hatalmas ösztön is, amelyet a Teremtő fenéségek céltól oltott be az emberi természetbe, hogy idejében és törvényes korlátok között követve, az emberi nem fenntartója s a boldog családi életnek alapvetője legyen. De mint mindennel, vele is visszaélhet a bűnbeesés folytán gyarló ember s ki hinné, legtöbbször ez lesz az ember erkölcsi és anyagi züllésének formája.

Mert az emberben egy érzelem se áll függetlenül a másiktól, egyik vagy sincs elszigetelve a másiktól. A rendtelenség egy pontban maga után vonja a belső ember rendtelenségeit az egész vonalon. A rendetlen testi vágyak megfékezése tehát egyik pontja annak az önmegtartózkodásnak, melyen épül a szép, a megnyugtató élet. A tiszta életű ember erős ember, mert legyőzte leghatalmasabb ellenségét: önmagát; tudja a legnehezebb mesterséget, tud uralkodni magamagán.

Gyenge, züllésnek indult társadalmunknak pedig erős emberekre van szüksége, nem ideges, neuraszténias, köhögő ifjú öregekre, kik ahelyett, hogy erős támaszai volnának a köznek, őket kell megtámogatni.

Kedves tanulóifjúság, ennek az erőslelkű, vágyain uralkodni tudó ifjunak a példája sz. Imre herceg, akit legerősebb csábító eszköz, a gaz-

dagság, a királyi fény se yakitotta el annyira, hogy vágyainak s az erős némi öszlönnek rabjái legyen; 6. megértette sz. Pál szavát: szerettem, tudjátok, hogy testetek a Szentlélek temploma.

Hogy az az erény milyen erős, edzett s a viharok kiállítására képesített hazafiakat nevelt nekünk a múltban; elmondtam az évvégi értekezési alkalmával, midőn az intézet Mária-kongregációját meglátogattam. A kik a török hódoltság alatt sem estek kétségbe, a kik Budavárának a töröktől való visszahódítását vezették, nagy részben kongreganisták, tehát ennek az erénynek követői voltak.

Ugyanakkor rámutattam ennek az intézetnek azon növénykére, a halhatatlan Vörösmarty Mihályra, kiről életírója Gyulai Pál különösen kiemeli, hogy nem játszott soha se a maga, se a más szívével. Mi egyéb ez, mint a nagy erény, melyet sz. Imre képvisel.

Székesfehérvár tanulóifjúsága, ime ebbe a perspektívába akartalak helyezni a mai szép ünnepem. A hely és a hely multjának tanulságos emlékei ihlették szavaimat.

Ha Garay szerint a derék azért jár el ősei sirlakához, hogy az ősi fényből gyujtsen új szövétneket, gyujts te is, szeretett ifjúság, hazám reménye, új szövétneket, gyujts új erőt őseid példáiól. Legyen életed munkás és nem léha, legyen tiszta s nem beszenyezett s ilyen életet tanulj a királyi ifjútól, ki itt járt előttem, tanult sz. Imrétől. Ezt az eszmét ne feledtesse el veled soha a szobor, melyet Vajda apát ur ő méltósága okulásodra a mai napon ide állítottatott. Tanulj őseidtól munkás házaszeretetet; szeresd, ápd a rögöt, melyet őseid rád hagyományoztak s légy tiszta életű, hogy erős lehetsz az élet viharaira s így majd veled és általad a haza új fényre derül.

Munka előtt.

Jó félesztendője már, hogy az Országos Széchenyi Szövetség megbízásából a Fejérmegyei Széchenyi Szövetség gondolatát e lap hasábjain fölvettem. Most, hónapok multával, mikor a megpendített eszme immár testet öltött, most valloim csak be, hogy a megalapítás munkáját több lelkesedéssel, mint bizalommal vállaltam magamra. Tartottam attól, hogy a belátás és szociális érzék kellő foka, mely ily irányú szervezést megalakulásánál conditio sine qua non, vá-

rosunk művelt fiatalágában nem lesz meg. Félttem, hogy a kisvárosi milió, felfogás és életrend szinte legyőzhetetlen akadályokat gördít majd a szervezet megalakulásának lehetőségére.

Aggodalmam mindkét tekintetben alaptalan. Nak bizonyult. A lelkesedés, mely fönn, az ország szívében, az egyetemi ifjúság színe-jávanak lelkét lobbantotta lángra, a fehérvári fiatalág keblében is hajlékot lelt. Széchenyi, a „legnagyobb magyar“ kultusza, ragyogó terveinek, időtlen-időkre szóló programjának megvalósítása az ő vágyaiban is visszhangra talált. Az idők intését, a korszellem hívó szótait megértve, szintén részt kért magának a munkából, mely a társadalmi ellentétek kiegyenlítésén, a mostohás viszonyok közt élő osztályok fölsegítésén fura. zojik.

Eme nemes elhatározás eredményeképp alakult meg a Fejérmegyei Széchenyi Szövetség.

Társadalmi munkára vállalkozván, a szövetségnek legelső gondja volt, hogy célja, iránya és eszközei felől a nagyközönséget tájékoztassa. S ez részint e lap hasábjain, részint a városunk intelligenciája előtt lefolyt megnyitónappélyen meg is történt. Érthető várakozással fordulhatott tehát ezek után a közfigyelem a szövetség munkája felé. Méltán várhatta mtendeki, hogy az ígéretek, melyek akkor elhangzottak, a munkaterv, mely ismeretessé lett, valóra is váljon. De ha a multa, mely szövetségünk mögött van, visszatékitünk, sajnálattal kell konstatálnunk, hogy jóformán még csak az ígéreteknel tartunk. A viszonyok kedvezőtlen alakulása, a tavaszi, majd nyári időszak, mely a megalakulást nyomban követte, lehetetlené tett minden eredményesebb munkásságot. Eme meddőség azonban nem azt jelenti, hogy az a láng, mely elhatározásunkat a megalakulás tényében fellobbantotta, talán kialudt; hogy a fiatalág sokat emlegetett szalma-láng-lelkessége volt az, mely bennünket a szövetség bölcsőjénél összehozott: a zászlónkra irt elvekről, a programunkba fölvetett célok megvalósításáról egy percre sem mondtunk le, de meg kellett várnunk az időt, mely munkásságunk kifejtésére alkalmas.

Es ez az idő elérkezett. Munkásainkban

ták. Ugy szövődött a terv, mint a szép tarka szövetek: szál szál után: meghívók, öltözetek készítése, cigányzene, a vendéglős módba hagyása stb. Nem is képzelte volna az ember, hogy ilyen lázas készülődés között hogyan mimelhették a hölgyek ruha dolgában a nemtörődömséget. Például a fiatal csitri kis jegyzőné a mesternének tudakozására azt mondta:

— Majd csak a fehér szalín ruhámat veszem rám. Kissé fölfirissitem; tudod két éve hordozom! De hiszen itthon leszünk! csak nem csap az ember nagy parádét!

A mesterné azt mondta rá, hogy ez egészen természetes és komoly, huncutkás nézése mögött ott volt a biztos tudása annak, hogy a kis jegyzőné fényes öltözeten mindenki fölé akar kerekedni. És habár ő maga is: kis batizt ruháról beszélt, készen volt nála a haditerv. Sokkal érdekesebb volt ennél az a finom szimatolás, mellyel a vidékieket szimatolták: elkezdve a szomszéd tanitónéktól, föl a járásbírónéig, patikusné, miegymásig... Minő ingerlő napok voltak ezek!... a segédjegyző, jegyző, tanító nem győzték a híreket hozni és a hölgyek bár minden nap tárgyaltak, napról napra mindig mélysebbe titkot zártak magukba. Csak a postamesterék két szép csibe leánya, a tanító-kisasszony bujt össze puhább, melegebb érzéssel és tervezelődtek a fiatalemberek felől. Csodás tisztelettel emlitették a segédet és csicseregve hadarták a szomszéd osztály-tanítókat, a telekkönyvi gyakornok és nem tudni kiknek neveit.

Mire eljött a nyári mulatság napja, széles hullámokat vert a mozgalom és az érdeklődés olyan arányúvá vált a salu intelligenciája előtt, mintha az ország határait verdesnék a mozgalom

hullamai. Végre a mulatság reggeli óráiba futotta be a falut annak a csodálatos dolognak a híre, hogy a szomszéd faluból a kamarások, kik különben nyaralni vannak birtokukon, szintén átrándulnak. Ekkor a segédjegyző sikereinek magaslatán állott és a hölgyeken édesen előmlő megdöbbenés futott végig.

A délelőt csak elment, de a délutáni órák kinosak voltak: négy óra után megszólalt a zene és a bögőnek zümögő, mormogó hangja lázasan izgató volt. A levegő meleg és figyelmesen hallgató, a tiszta ég bámészködő. A korcsmaudvar simára sópört és a sátor alját már másodsor öntözik; a hús páráz levegő a lombok alatt ünnepies volt. A segédjegyző lázasan futkosott és nem volt nyugott gondolata se, mintha semmi rendjén nem volna, úgy viselkedett és amellet mindenkinék azt mondta egymás után kétszer, háromszor: nagyszerű, nagyszerű!...

A vidékiek megjöttek; ki ide, ki oda szállt. A hölgyek skatulyákat és könnyű ruhákba pakolt csomagokat hoztak. Az átöltözködés nem tartott olyan soká, hogy meg ne jelenhettek volna. Senki sem akart első-lenni. De hát, Istenem! Végre kezdeni kellett!

A postásné két lányával, a jegyzőné és tanító-kisasszony együtt jöttek. A segédjegyző szinte mámoros lázában, hinni lehet, hogy öntudatlanul a tanító-kisasszonyt karonfogta és azon frissen érzéketlen a cigány elé vitte és hivatalosan megkezdődött a mulatság. Ez oly szédítően gyorsan ment, hogy voltaképpen csak a postamester és a csinos, ragyogó megjelenésű jegyzőné vették észre. Csak villámszerű pillantást váltott a két nem egykorú hölgy, de ezzel a mulatságnak mintegy a magját dobták el. — A posta-

mester (némi birtoka van és mellékes számba megy a postakezelés) asztalhoz vezette a hölgyeket és ezenközbeu jöttek a vidéki vendégek, jegyző-családok, tanítók családjai és kisbirtokos egynehány feleségével vagy egyedül. Lengő világos nyári ruhákban a hölgyek, pirult orcával és az ismeretlen állapot feszességével. A segéd még mindig maga táncolt és ez a helybeli hölgyekre valóságosan boszantó volt. A csinos jegyzőné csipésen szóló oda a postamesternek:

— Csak ugy folyik erről a leányról a ruha (tanító-kisasszonyról).

— És hogy a válára hajol a segédnek — felelt a postásné.

Es az egész mulatságnak oly keserű íze lett, hogy semmiképpen sem lehetett visszacukrozni. A csinos jegyzőné (ahogy mondják) piszig volt, sőt a segédnél ennél több; megköszönte, mikor először táncra hívta és a csinos postás-kisasszonyok a mama utasítására unalmaskodtak a segédrel. A segéd hamarosan nem tudta, mi ez? Utóbb észre tért és a jegyzőnének felülnön kedveskedett, nem táncolt és elhanyagolta a vidékieket, ott ült a jegyzőné oldalán és feherrel lagyezgette. Mivel pedig a kis tanító-kisasszonynak hátat fordított, aki mit sem sejtve, odalát a jegyzőné mellé, ezért a kis tanitóné végig sértődött és a könyeit alig bírta visszafajtani, sőt mikor a helybeli mesternéhez menekült, és panaszkodni kezdett, feherjére mögé temette az orcáját és zokogott.

— Édes fiam, ne csináljon botrányt — sugogta a mesterné és magához ölelte e kis leányt és takargatta a kinos jelenetet.

A tánc ezalatt javában folyt, a környék tanítóí és egyéb fiatalemberei friss erők voltak és

megszaporodva, céljainkkal, kilátásainkkal tisztában léve fogunk a dologhoz. A sikerek, az eredmények a fatalitás vállalkozásán nem mulnak. Mi a magunk részéről — még áldozatok árán is — elkövetünk mindent, hogy a társadalmi béke és boldogulás félséges épületéhez, erőnkhez mérten, ha csak pár téglával is, de mindenesetre hozzájáruljunk.

Munkálkodásunk sikere azonban korántsem a mi ügybuzgóságunktól függ egyedül. A magunkra vállalt ügy természete olyan, hogy fáradozásainknak igazán értékes eredményei csak akkor lehetnek, ha a társadalom, főleg az intelligens nagyközönség is segítségünkre jön. Társadalmi munkásságot elszigetelten, a társadalom harmonizálása nélkül képtelenség kifejtetni. A legnemesebb eszmék, a legönzettebb törekvések, a legnagyobb tervek szárnyuksegetten hiúsulnak meg, ha rideg közönyre vagy épen merev visszautasításra találunk. A szellem elvetült magjának is napsugára van szüksége, hogy kikelhessen; az értelmi szántás-vetés kisarjadt hajtásai is verőfény, harmat, gondos ápolás mellett izmosodhatnak meg s teremhetnek gyümölcsöt.

A szántás-vetés, a megmunkálás munkáját mi magunkra vállaljuk. A napsugár, a verőfény, a harmat legyen a nagyközönség érdeklődése, támogatása és harmonizálása. Ha fenn, Pesten, az ország fővárosában miniszterek, az állami és parlamenti élet legkiválóbb előkelőségei, a színmagyar társadalom elitje, köztük hölgyek is nagyszámúval, igazán, lelkiük mélyéről vitt gondoskodással, figyelemmel kísérik az Országos Szövetség minden egyes lépését, Székesfehérvár és Fejérmegye közönségére sem lehet dehonosztáló, ha a *fatalitás* munkája iránt érdeklődik, azt támogatja és tőle telhetőleg elősegíti.

Hogy miben nyilvánuljon ez a harmonizálás, jelen alkalommal nincs módomban vele bővebben foglalkozni. Különben is ez a napirenden levő jelenségek természetétől függ majd. Jelen feladatomban csak arra szorítkozik, hogy egy része a nagy közönség érdeklődését, melytől egy alkalommal már elég szépen megnyilvánult ügyünkkel szemben, még fokozottabb mértékben kérjem ki,

másrészt, hogy az illetékes faktorok figyelmét ráirányítsam Szövetségünknek a napokban elkezdődő vállalt munkásságára.

Tervbevitel programunk publikálása többé nem rám tartozik. A Szövetség jövőendő vezetője esetről-esetre gondoskodik majd, hogy a közvélemény itélhessen fölöttünk, hogy józan ítélkezésével, véleményadásával befolyásolhassa munkásságunkat. S ennek nemcsak hogy szívesen alávetjük magunkat, hanem egyenesen ki is kérjük. Főleg a fehérvári sajtóra számítnak, mely — meg vagyunk győződve — közügynek tekintti ügyünket, s mint ilyen, hathatós támogatásának egész erejével fogja propagálni.

Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy az osztalend pártfogolásra érdemesek leszünk. Erdemesek leszünk a zászlónkra irt törekvéseknek fogva is, melyekkel önzetlen iparkodással, komoly céltudattal leszünk azon, hogy a minden igaz magyar álmaiban ragyogó, boldog, hatalmas és gazdag Magyarország gondolatát mi is közelebb vigyük pár lépéssel a megvalósuláshoz.

A Fejérmegyei Széchényi Szövetség nevében:

Csima Jenő,
elnök.

UJDONSÁGOK.

A Fejérmegyei Napló telefon száma 208.

Ó D A.

(A Székesfehérvári ciszt. főgimn. Sz. Inre-szobra benediktálás alkalmából.)

— Irt: Jozsifs László dr. —

A cisztéri vendnek Atyja ünnepe,
A mi szeretet tisztelt Jó Atyánk
Dicső aranymiséjét mondja el:

Forró imája áldást hoz miránk!
... Egykor — tizenhét évig ... vezér ...
Nagy szellemével hozzánk visszatér.

Jó lelke hoz nekünk egy csillagot
Ó, Melyről beszéltek lelkesült szavak:
Magyar Sionnak két égő ragyogó
Fenséges, ifjú lilium alak!
Szent Inre szobra áll ... szemünk előtt,
Erenye hívja ifjú éssz, erőt!

kittartok. Ugy látszott, hogy a mulatság nagy-szerű és aranyos a kedv, de kicsinyenkint lehetett látni, hogy ime, akik együtt közösen jó kis mulatságot kívántak csapni, ezek a jó hölgyek csoportokra oszolnak és mind mérgesebb pillantásokat vetnek egymásra. A vidékiek megsértődtek, mert elhanyagolták őket a helybeliek és egy két megjegyzés felől is susogtak, melyet a helybeli intelligencia szórt rájuk. És csakugyan különös, hogy kettő-három mikor tánc után vagy közben összebujt, egyéb beszédet nem talált, mint a másikat marta.

Ezenközben megjöttek csakugyan a méltóságos kamarások. Magas szikár ur, szép magas szál asszonnyal, aki kissé koros volta mellett hajlékony volt, mint a nádszál és kecses mozdulatu. Nagy előkelőséggel üdvözölte sorra a hölgyeket és mindenkihez volt nyájas szava. A postás-kisasszonyoknak ajkát is érintette a keztyűs kezével és édesen mondta: „Aranyos gyermekek!” Ez a puskaporos levegőt kissé lecsöndesítette. De csak kissé. A méltóságos asszony ugyanis az urak asztalához ült és nagy Rembrandt-kalapiját a fejére hagyta. A hölgyek mindannyian megsértődtek. Az egyik csipősen a méltóságos asszonynak a mulját kezdette feszegetni.

— Ugy tudom, az anyja mosogató asszony volt. Kár így lenézni bennünket!

— Nem csodálom különben — mondta a másik — nagyon paraszti ize van a publikumnak. Nézd azt a botkai ispánét! mint a mosósa ... mi szükség volt meghívni?

— Ispáné? ... bérés gazdáné ... csu-fítja a társaságot ... Pál olyan trágaszaga van ... Te, ennek a segédjegyzőnek kije ez a helybeli jegyzőné? hogy összebujnak ... pfuj!

A zene szólt és a párok röpködtek, lelettek, fölvettek a hölgyeket és jól mulattak. A méltóságos asszonynak sem volt immár fején a kalap. és társalgott a hölgyekkel, de akikkel nem beszélhetett, (Istenem! ennyi nővel!) gyilkos szemeket vetettek rá. És egyáltalán az ülőpublikum leg-többje valóságosan pulykává változott, voltak, akik igazán fújtak a viszafojtott méregből és irigységől és volt olyan is, aki merőben kíméletlen volt és a másikat mélységesen földig végignézte.

A férfiakról nem beszélek, azok, a fiatal táncosokat kivéve külön, nagyon jól mulattak, kocintottak és hova-tovább ölelkeztek. Köztük selyem volt az élet és csodálatos volt, hogy a férjek hogy tudtak így együtt érezni az egymást maró asszonyaikkal szemben egy sátor alatt.

Ejfélfelé a kis jegyzőné táncolt a segéddelel. Inkább állt és a segéd karcsu derekát gyengéden morzsolgatta és finoman tipegette. Szerencse, hogy elvegyült a táncosok közé, de még így is olaj volt a tüzre és gyilkos pillantások röpködtek feléje. A postás kisasszonyok voltak az egyedüliek, akik feledtek mindent, lihegték a fáradságtól és a mama mimelődött velük: „megtöltöm, hogy többet táncoljatok! Holtra csak nem ugráltok!” De amelleit boldog volt, hogy újból röpltek a lányai. A kis tanitóné is mulatott. A kollégák majdnem szélszaggaták, de látszott egy-egy szuró érzés visszazagzása kis gömbölyű orcáin, mikor közel került a segédhez vagy különösen a jegyzőnéhez.

Ejféltután méltóságosok eltávoztak. A méltóságos, mentében azt az ispánét, akit lecsöppültek, elfogta és egyet pördült vele. A méltóságos asszonyt a helybeli jegyző. Jöszterivel ez az in-

Kit szült e föld és lálla hajnalát
És elakarta szentelt kamuait,
Most látja visszatérni őt magát,
S imára térni szűzi karjait
Érc-ajha megcsendül fejünk felett:
„Ifjú, szívedben adj nekem helyet!”

„Szent Imre, ha lelkedbe trónra lépi,
Szívedbe trónol tisztaság s-a hit
Erenye' gazdagon a lelke ép ...
Megtermi tudománya kincseit!
Egyháznak ad: hí Mária — gyermekét.
Hazának: ihletett, erős szívet!”

„Dicsően leugó Mária — lobogó
Szászorla véde már e szent hazát, ...
Erenye ifjuság ... mögötte harcoló
Gyújthatja újra lángra hajnalát!
Szent Imre hí! ... fűnk, előre hát,
Vívjátok az idők átadatát!”

Ifjú sereg Védőszentje, üdv neked!
Szent Imre áldj! Páldád után megyünk,
Rögös utunkat majd megszenteled!
Kétségtelen! Mi boldogok leszünk!
Szent eszme lelket gyújtó lángjával
Te állsz előttünk: égi Ideál!

Szent Imre! Ó öntsd tiszta lelked
Lelkiünkbe! S mindvégig maradj velünk!
Ó add nekünk szentlángú szívedet!
Tudjuk, hogy akkor mi csak győzeletünk!
S győzünk! S eget betölt a harci dal:
„Miénk e hon, miénk a dal!”

Áldj minket, ó áldd a nemes Vezért,
Áldd az aranymiséjű Főpapot,
Ki ifjú lelket égi üdvöért, ...
... Ertünk, ... művészi szobrot áldozott!
Inre szobra legyen ill. zugó harsóna!
„Viruljjon újra magyarok hona!”

— Személyi hír. Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök holnap vasárnap Ürömbe megy, ahol a község új kath. iskoláját ünnepélyesen fogja megáldani.

— Szép siker. Jeszenszky Andor dr. főispáni titkár Budapesten a napokban fényes sikerrel letéven vizsgálatát a jogtudományok doktorává avatott. Gratulálunk!

— Hymen. Gróf Esterházy Pál eljegyezte gróf Cziráky Marry, gróf Cziráky

duló hangjaira történt, amellyel a cigányok a távozókat megisztelték. A hölgyek pityyegtek. — Izléstelenek! — mondotta az egyik és végig nézett a pirosalma arcú kis ispáné, aki ragyogott a boldogságtól.

Itt érte el a mulatás a tetőfokát. Ami utána jött, az már esés volt. Immár nem volt mit le-szólni, nem volt kivel sértelmezni és nem volt új anyag min ragódni. Most már csak visszakerődzése volt a mult keserű izeknek. I. Azután pedig következett a kiruccanás, ez az édes, deítés mindenhatósága az érzéseknek. A feleséges, a meglett koru embernek — duhajkodása. Az ifjú régi, elmúlt időknak visszakérése, amikor férfi nyakába borul, ölelkezik és sugdos arról, hogy hogyan volt régen és majdnem fölördítva dalól. Amikor elkapja a más feleségét és táncol veszettül és izzad a szétolvaság.

Az alkonyodó napnak bibora ilyen erős és a nyárutó sugarai ilyen mérgesen tüzelnek.

Másnap a késő déli órákban lett csak teljes csönd. Nagy és mély csönd, mint a viharok után szokott lenni. És ahogy viharok után romok maradnak, az értelmiség bálját is romok jelezte. Az „aprehenziók”. Akik úgy isten igazába együtt óhajtanak jó mulatságot eltölteni, szinte tudatlanul érezték, hogy szét vannak bontva és hosszuhosszu időre el vannak egymástól választva.

Mint a ragyogó színű mérges virág kelyhéből, mérget vittek haza magukkal a mulatságból. És ragódnak rajta, mint a keserű izű. pillulákon.

Domokos István.

Antal lovasberényi nagybirtokos, vármegyei közéletünk egyik köztisztelt főura és néhai neje gróf Esterházy Aliz szép és kedves leányát.

Rábacsanaki Molnár Lajos ügyvéd és földbirtokos, ugy özv. szerdahelyi Kesserű Ferencné szül. Gerenday Ilona örömmel tudatják, hogy gyermekeik szerdahelyi Kesserű Ferenc magyar királyi honvéd főhadnagy és rábacsanaki Molnár Juliska esküvőjüket november hó 17-én déli 12 órakor tartják a székesfehérvári református templomban.

Rábacsanaki Molnár Lajos ügyvéd és földbirtokos, ugy özv. sípeki Balás Árpádné született Csesznák Olga örömmel tudatják, hogy gyermekeik sípeki Balás Béla m. kir. honvéd főhadnagy és rábacsanaki Molnár Vilma esküvőjüket november hó 17-én déli 12 órakor tartják a székesfehérvári református templomban.

Zavaros Aladár városi rendőralkapitány eljegyezte Tornyos Juliskát, Tornyos Antal helybeli lakos szép és kedves leányát.

Rehorska Vilmos selyemfestő október hó 31-én eljegyezte Nyáry Gábor butorraktáros, asztalosiparos szép és kedves lánykáját, Mariskát.

Nagybeteg. Mély részvételt hozzuk lapunk olvasóinak tudomására, hogy Posits Mihály kanonok utolsó napjait éli.

Mióta Fehérvárott van, állandóan betegkedett. Állandó légző szervei bántalmi voltak. Sokan képzelődésnek vették betegségét, pedig mint a szomorú valóság mutatta, valóban és súlyosan beteg volt. A legkisebb meghülés hosszu időre tönkretette egészségét. A mult hónapokban egymásután kétszer esett tüdőgyulladásba, a mely után mellhártyagyuladást kapott. Azóta élete szakadatlan küzdelem a halállal. Életerejére folyton fogyóban van, két héttel ezelőtt felvette az utolsó szentségeket s mély áhitattal elkészült nagy útjára. Orvosai az életéhez való reménységet kizárták tartják:

Szent Imre ünnep a főgimnáziumban. Kedves, szép ünnepélyvel hódolt a helybeli főgimnázium ifjúsága a magyar katolicizmus első virága, szent Imre herceg emlékének. Az ünnepély nagy közönség jelenlétében folyt le csütörtökön délután a gimnázium dísztermében. Ezt megelőzőleg Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök felszentelte a Vajda Ödön apát által a főgimnáziumnak ajándékozott szent Imre szobrot, mely Kiss György szobrászművész sikerült alkotása. A szavaltok, ének és zeneszámokból álló ünnepély messze kiemelkedő pontját Dnák János dr. c. apát, budapesti egyetemi tanár ünnepi beszéde képezte, melyet egész terjedelmében lapunk mai számának első helyén közölünk. A hatalmas, lelkek mélyéig ható őszinte beszéd nálunk szinte szokatlan nyíltsággal mutatott rá korunk és nemzetünk nagy és veszedelmes hibára, büneire. Szinte megdöbbenne ismertünk rá magunkban arra a gyenge, korcs nemzedékre, mely az iskolában frázisokkal, hazafias szavaltokkal és énekekkel, a közéletben pedig urhatnámsággal, a komoly munka kerülésével, téliességgel, a kötelességteljesítés nem ismerésével, élvezetek hajszolásával és bankettekkel aka. ja a hazát megmenteni. Az illusztris szónok 1848 óta, mióta az ősiséget eltörték, a hazát szédületes gyorsasággal látja lefelé rohanni azon a lejtőn, melynek alján a pusztulás vár ránk. Az ősi talaj napról-napra csuszki ki a lábaink alól, az egyetemi doktori promóciókban alig látunk keresztény magyar ifjút; mert nálunk az új fogalma egyenlő a nemdolgozással. Ifjúságunk jórésze elzúllott erkölcsi életét következtében szanatóriumba kerül, vagy Browning pisztolyt ragad a kezébe akkor, mikor az élet verejtékes napszámába kellene állnia. — A beszéd nyomán két óhajás fakadt lelkünkben: *Olvasza el Fehérvár minden olvasni tudó embere ezt a beszédet; az ifjúság nevelői pedig neveljék a jövő nemzedékét ennek a beszédnek a szellemében.*

Az ifjúság tagjai ugy szavataikkal mint kedves és precíz énekekkel sőt muzsikájukkal is lélekemelő lélekesséssel és szeretetreméltósággal vette ki részét az ünnepségen.

Pápai ünnepély. A mint lapunkban jeleztük már; a belvárosi Kath. Kőr e hó 15-én vasárnap pápai ünnepélyt rendez X Pius pápa 50 éves pápai jubileumá alkalmából. Programja a következő.

1. Pápa-hymnus. Éneklé a Belvárosi Katolikus Kőr férfikara dr. Kneifel Ferenc vezetésével.
2. a) Pro Ecclesia et Pontifice. (Jubileumi hangok.) Ez alkalomra írta: *Frycsaj Richárd.*
b) Előjáték a „Paulus” oratoriumból Mendelssohn F.-től. Mindkettőt előadja az V. honvédkerület zenekara Frycsaj Richárd vezetésével.
3. Ünnepi beszéd. Tartja: dr. *Kathy József* c. főigazgató.
4. „Mária segits.” Stark Lajostól. Három szólamu női kar. Előadja a Mária-kongregáció énekkara Vida Dezső vezetésével.
5. Ave Maria. Gothardtól. Sopran solo, hegedű és zongora kísérettel. Előadják: *Pichler Annuska*, dr. *Kneifel Ferenc* és *Halmi Anna.*
6. a) Meditation religieuse. Gounod-tól.
b) Keresztesek indulója az „Erzsébet” oratoriumból Liszt F.-től. Mindkettőt előadja a honvédzenekar.

Kinevezés. Dr. *Fritz Sándor*, a helybeli Szent György kórház orvosává, *Parányi Ferenc* h. orvosává nevezték ki a főispán.

Népszövetség Dunapentelén. A kath. népszövetség terjedésében nem utolsó helyen áll Dunapentele község, amely a kath. mozgalmakra a multban is hálás talaj volt. A mult hónap elején megindított mozgalom 107 kath. polgárt gyűjtött be a népszövetségi szervezetbe. A népszövetségi zászlot *Ásványi Béla* úr kaplán bontotta ki.

Requiem. F. hó 9-én (hétfőn) reggel 7 órakor boldogult Reichardt Tamás dr. halálának évfordulóján a boldogultnak lelki üdvéért a szeminariumi templomban ünnepélyes gyászmise lesz.

A közöskönyha alkonya. Részvételt jelentjük, hogy a székesfehérvári közöskönyha, a mely két év előtt szép reményekkel, szociális életünk, különösen a cselédmunkariak orvoslójaként oly szépen indult utnak és azzal kecsegtetett, hogy az ország sok ilyenmü intézetét le fogja pipálni részvétlenség következtében és véglegyengülésben csendesen elszenderült. A rokonszenvezőket vigasztalja az a tádat, hogy a közöskönyhat adosságok miatt senki nem fogja átkozni, mert ha szegény volt is, de minden esetben becsületes. Megmaradt vagyonkáját legközelebb nyilvános árveresen fogják eladni s árát szét fogják osztani a nem nevető örökösök között.

Az oltáregylet Felhívja főt. urak figyelmét, kik templomuk számára egyházi szerelvényeket óhajtanak az oltáregylettől, hogy kérényeket legkésőbb november 20-ig Szogyény Marich Julia elnökőnő méltóságához sziveskedjenek bekiüldeni, mert későbbi megkeresések figyelembe nem vehetők.

Gazdák gyűlése. A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület f. hó 9-én d. e. 10 órakor igazgató választmányi ülést tart. Az igazgató választmányi ülést evi rendes közgyűlés fogja befejezni.

Gyilkosság Alsóbesnyőn. Megöbentöt véres esetről ad hirt göbőjárású tudósítónk. Kulcsár Gergely kanászt tegnap agyonverte Szücs József alsóbesnyői csősz. A gyilkosság részletei a következők: Kulcsár Gergely az alsóbesnyői uradalom kanásza a minap Iváncsán járt-bojtárt fogadni és rokont látogatni. Iváncsán találkozott Szücs József alsóbesnyői csőszszel, aki arra akarta rávenni a kanászt, hogy az ő újmajorbán lévő sertéseit is hajtsa ki a legelőre. A kanász ellent mondott a kívánságnak, mert neki sok munkájába került volna a legelőtől messze levő Újmajorból is összetereelni a sertéseket. Szücs József nagy haraggal vált el Kulcsártól s elhatározta, hogy rá

les és leszámol vele. Este mikor Kulcsár hazatérőben volt Iváncsáról, Szücs eléje ugrott az útra, s fokosával fejbe ütötte Szücs a földre esett, de még eblei az állapotán is émbertelen módon ütötte verte, amig csak mozogni tudott. A vér-lázító cselekedet után hazasietett a gyilkos; s vígan újságolta, hogy a határban egy holt embert talált. Kocsit is küldött, hogy beszállítsák a tanyára. Ezalatt a félholtra vert ember összeszedte utolsó erejét, haza vánszorgott s elárulta a gyilkost. A félholtra vert kanász utolsó óráit éli. Szücs Józseffel pedig a törvényszék fog leszámolni.

Feladás! Deák Ferenc-utca 2. sz. a. I. osztályú, válogatott bükk hasábfát 10 k. 40 fill.-ért árusít a püspöki uradalom.

Mozgófénykép előadások minden péntek, szombat és vasárnapon új szenzációs képsorozattal az Outhon kávéházban. Műsor: 1. Könnyen hívők. 2. Két modell. 3. Strassburg. 4. Az uniformisért, vagy a marokkói hős. 5. Az erény csősz. 6. Stuart Kária (remek színész). 7. Hódoló felvonulás (közkívánatra). — Színházi vacsora kapható, mely áll sonka, tea, vaj, tojás és kenyérből ára 1 kor. 20 fillér. Számos látogatást kér Fekete Géza.

Dr. Kárnik József egyet. orvostudor, belgyógyász, gyermekorvos, szemész, nőorvos (rendel d. e. 8—9-ig, d. u. 1—3-ig) lakását Budai-ut 22. sz. alá (I. em., a budai-uti patika mellé) helyezte át. (Telefonszám 175.)

Garázdacág a nyulak között. Szombat József szabadbattyáni gazda Szárhegyen levő nyulailományát Szücs István és Marton József megdezmálták.

A gárdonyi hitvesgyilkosság ügyében a vizsgálat teljes befejezést nyert. Az esküdtszék a bonyodalmas bűntügyet már hétfőn tárgyalás alá fogja venni.

Táncoktatási jelentés.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy f. hó 14-én a volt kereskedelmi akadémia tornatermében (Kossuth-utca)

állandó táncanfolyamot nyitok.

A nagyérdemű közönség évek hosszu során át előnyösen ismeri működésemet, ezuttal is kérem kegyes pártfogását.

Diákok részére a táncoktatás délután 5—7-ig, felnőttek részére este 8—10-ig.

Gentri bostont iskolában táncanfolyamon kívül különórákban tetszés szerinti időben tanítok.

Beiratkozni lehet Krausz Verona dohánytözsdejében és a tánciskola helyiségében.

Kiváló tisztelettel

Bauer Antal.

Kiss szerencséje nagy! Miért legnépszerűbb e 3 szó az egész országban? Vegyen egy sorsjegyet: a Kiss bankházban, akkor meg fogja tudni! A Kiss bankház nagy előnyöket nyújt a közönségnek, eddig annyi milliót fizetett ki készpénzben t. vevőinek, hogy ma már hazánk legnépszerűbb osztálysorsjegy fő elárusító helye. Huzas már november 19-én! ajánlatos t. olvasóinknak, hogy tegyenek szerencsekísérletet és vegyenek a teljesen megbízható és előzékeny Kiss Károly és Társa bankházában, IV. Kossuth Lajos-utca 13. sorsjegyet, mert Kiss szerencséje nagy!

Tüzzész Bathányi Lajos gróf birtokán. Mint lapunk zártkörön telefon jelentéséből értesültünk, ma délelőtt hatalmas tüzzész pusztította Polgárdihoz tartozó Alsóbesnyő-pusztán Bathányi Lajos gróf birtokán. A cselédek vizsgátlansága folytán reggel fél 6 órakor beülről kigyuladt az uradalmi istálló, amely a padláson elhelyezett

két vagonra való árpa és kukorica készlettel együtt porig legett. A fellobanó lángok hirtelen elöntötték az istálló belsejét, aztán átsaptak a tetőzetre is. A rémült cselédség arra sem volt képes, hogy az istállóban levő marha állományt kivézesse a 65 marha közül csak négyet sikerült megmenteni a többi bennvesztett a lángokban. A tüzoltáshoz elősietett az egész tanya lakossága, valamint a szomszéd Polgárdi tüzoltóság, de a mentési munkát csak arra szorítkozhatott, hogy a fűzet fentartsák továbbterjedésében. A kár meghaladja a 40000 koronát biztosítás útján azonban megtérül s így Reich Vilmos, tanya bérlió nem sok kárt szenved.

Esküdtszöki tárgyalások.

V.—VI. nap. Gyilkosság és gyújtogatás.

Annak a borzalmas kivételű gyilkosságnak mely annakidején az egész vármegyében izgalmas érdeklődés tárgya volt két napig tartó tárgyalás vitájába lélektani rejtelmeibe. Egy család életében megcsalott, feldúlt lelkű ember, aki nem birt tudta indulataival bosszút lihegve család életének megbontóira. Kiirtotta családját, s hogy a gyilkosság idegbontó áldozatait elfedje a bíráló igazságszolgáltatás elől, rájuk gyújtotta a házat, hogy hirmondójuk se maradjon.

Az emberi szörnyeteg Tóth István 31 éves kislángi gazda Sáregresről telepedett be Kislángra, hol mint a többi telepeseink alkalmá nyílt arra, hogy becsületes, szorgalmas munka árán egy kis vagyonra is tehessen szert. Mikor már biztosítva látta jövőjét, mely gondtalan megélhetést ígért neki, feleségül vette Gáspár Péter Juliska nevű leányát. Eleinte egymás szeretetében, nyugodt, boldog családi életet éltek. Később aztán a házasság által gyarapodott vagyon viszonyai miatt sok szörnyűség verte fel a családi élet nyugalmát. Az asszony felhánnya férjének, hogy öneki nagyobb jussa van a vagyonhoz, mert nagyrészt apja házából hozta magával, a férj sem akart engedni férfi kötelességéből, hogy mint a ház ura kezében tarthassa háza gondjainak, terheinek intézését. Szomorú napok virradtak Tóthék családjára, akik önmaguk izzék ki házukból a családi békét. A férj az ivásra adta fejét, a feleség pedig mindinkább elhidegetett férjétől. A szerencsétlen asszony férjének fenyegetőzésére ott hagyta a családi otthonát és a két kis gyermekével visszament a szülői háza. Tóth István, aki szívének szerelmével vonzódtat az asszonyhoz, visszatérésre akarta bírni, de nem sikerült. Sőt azt is meghalotta, hogy felesége aratásba áll, maga akarja megkeresni magának és gyermekeinek kenyerét. Az asszony teljes szakításán felháborodva ráesett még egyszer apósa házába, hogy visszatérésre bírja feleségét. Ő már az aratásban volt, apósa pedig, az öreg Gáspár Péter nem akarta beereszteni. Erre Tóth István éjnek idején betörte az ajtót, fejéért ragadott s szörnyű vérengzéssel kiirtotta a családot. Apósát, anyósát egy fejszecsapással halálra sebezte, 4 éves Pista fiát súlyosan megbesabesítette, legkisebb gyermekére, aki bölcsőben alvó csecsemő volt párnákat rakott, hogy ő se maradjon meg az életnek. Csak a kis fiu gyógyult fel aki meg is jelent a tárgyaláson, hogy apja ellen valljon.

Tóth István nem érte be a kegyetlenségével; a szerencsétlen állomatokra rágyújtotta a házat, aztán menekülésnek látott. Mikor észrevette, hogy a szörnyű bűnténynek gyanuja ő eléne irányul, a polgárdi vasut vonal felé robbogó vonat elő vetette a halálba szánt testét. A vonat kerekéi elütötték a vágányokról és megmentették az emberi igazságszolgáltatásnak.

A tárgyaláson megjelent Tóth István megőrtte az a kínos lelkigyötreme, amely a gyilkosság napjától jul. 13-ától lelkét folyton izgalomban tartja. A bírói szavakra, hogy bűnösnek érzi-e magát, félve, sejtlenül említi ki a szót:

Bűnös vagyok, de semmire sem említkszem. Az elnök aztán több kérdést intéz a vádlotthoz a gyilkosság körülményeiről, részleteiről, de az nem válaszol. Csakhamar jégátás után, valjha be, hogy ő volt az öreg Gáspár Péternek feleségének gyilkosa. A kegyetlen cselekedetet elkeseredésében, szívrajádmában követte el.

A tárgyalásra 18 tanu volt beidézőve, akik

többé-kevésbé terhelően vallottak Tóthra. Többben azt vallották, hogy már régebben készült a gyilkosságra, gyakran emlegette, hogy olyan tetetet fog véghez vinni, amelyet regénybe is lehet foglalni.

A kis négy éves Pista fiut is kihallgatta a bíróság, amiközben kérdezték tőle, ismeri-e apját.

— „Nem apám ez a részes” — vetette közbe a kis fiu.

A tanuk kihallgatása az est folyamán véget ért. Az orvosszakértők Bierbaner Viktor dr., Patkai Ármin és Hercz Oszkár dr. meghallgatása következett, akik egybehangzóan állítják, hogy a megfigyelés körülményeiből nyilvánvaló, hogy Tóth István ép észbeli és lelki állapotban követte el a gyilkosságot.

A tárgyalás lapunk zártakor még folyik.

S Z I N H Á Z.

Helyreigazítás. Keddi kritikánkban tévedésből összetévesztettük Fábian Lenke kisasszony nevét Borbély Lilivel. A tévedést itt helyreigazítjuk s kérjük, hogy a Borbély Lilire vonatkozó kritikái észrevételeket méltóztatassék Fábian Lenkére alkalmazni.

Csötörtök, nov. 5.

Tanítónő. Irta: Bródi Sándor. Ujdonság. Néhány éve az Új Időkben olvastam egy elbeszélést Bródy Sándortól. Egy kanászról beszélt, aki a mezőn szalonát evett s a mint a szalonás papirost kitergette, egy apróhirdetést talált rajta, a melyben val- mi asszonyféle feleségnek ajánlkozik. Ezen a fonálon indulva, a kanász itt a szerkesztőségbe és megszerezte a maga asszonyát.

Ez Bródi Sándor az író, a népies író, a magaslati, az „idealizmussal” kevert realizmusban utazó Bródi Sándor. Azóta meggyőződésem róla, hogy csakugyan ez a Bródi Sándor. Így ismeri az életet. Így képzeli, így tanulta a Dob utcából.

Felhívára a Tanítónő című színműve jutott el. Hogy a valóság mi? azzal nem törődik. Hogy mit csinál a falu, a Dob utcában megtanulni ugyancsak nem lehet. De azért megírta a történetét. És pedig az elvei alapján. Azoknak az elveknek az alapján, a melyeket a középkori ghetióból és a modern Dob utcából magával hozott. A gyűlölet alapján. Gyűlöli a magyar urat. a szolgabíró, a parasztot, főképp a papot. El akarja hitetni, hogy falun főleg ezek a gonoszágok a forrásai. Az uszorás, aki 10—20 estendő alatt a felfalut zsebrevégia, kutyvaszított bord, pálinkát áruló, dupla krétával író, sokszor leánykereskedéssel foglalkozó korsmáros, aki körül az egész nép anyagi és erkölcsi tönkremenése fordul, mint az ajtó a sarka körül — az nem tartozik bele a programba. A Ghetto, a Dob utca nem ilyen marsrutát adott Bródi urnak. Neki a magyart, a vérbeli magyart, a népet vezető keresztény intelligenciát kell népszerűtlenné tenni. Ugy, a hogy a Borsszem Jankó évtizedek óta a Mokány Berccikkel, (a pusztuló magyar dzsentri) a Toljás Dánielekkel (a magyar föld régi gazdasíjtjénél) stb. cselekszi. Ezért írta meg a Tanítónő törtéjét, hogy az ő gyűlöli lelkével világítson meg egy csempe tükröt, a melyel az ő „magyar” fantáziája a tanítónő sorsa iránt érdeklődik.

Azt hisszük, nem végeztünk felesleges munkát, amikor milderre rávilágítottunk, hogy aki a Tanítónőt megírta, ne felejtse el azt sem, hogy Bródi Sándor miért írta meg mindezt s hogy a jelen színmű egyáltalán nem egyéb, mint egy kerék abban a nagy gépszervezetben, amely a régi Magyarországot az új Magyarországra átszállítani segíti, hogy lehetőleg zökkenés nélkül kerüljön a nemzet az új vezetők kezébe.

A darabnak cselekménye alig van, nem egyéb mint a jelen társadalmi rend torzképekben való bemutatása. Egy feminista elvekkel szaturált tanítónő lekerül egy alföldi faluba, ahol az iskolaszékben érintkezik az egyház képviselőjével, a pappal, az államképviselőjével, a szolgabíróval és a magyar nép képviselőjével, a falusi bíróval. Ezek „erkölcsi alapon” bűnös tervekkel akarják hálójukba keríteni, mire ő erős kifakadásban veti szemükre bűneiket s azt hozgatozza, hogy az olyan társadalmi rendnek, melyet az ilyen egy-

ház, állam és társadalom az cszlopa, „tüzből vérben” kell elpusztulnia. Szerelmének és tervei- nek meghódítja a földesur fiát, és együtt igyekeznek átalakítani a falu életét, szociáldemokrata, ultra feminista elvek szerint.

A színészek közül színpátiánkat leginkább kiérdemelte Kovács Lajos a földes ur és Déri Béla az álmódózó terkövácás szerelem szerepében. Verő Janka minden mozdulatában megfelelőleg alakította a feminista apostol szerepét.

Anyakönyvi statisztika.

1908. október hó 24-től október hó 31-ig.

Születés. Született: 10 törvényes fiu, 10 leány, 0 törvénytelen fiu, 2 leány, halvaszületett törvényes fiu 1, leány 1, törvénytelen fiu 1, leány 0. Összesen 25.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 4 törvényes fiu, 1 leány, 7 éven felüli 9 férfi, 4 nő. Összesen 9.

Eszerint a születés a halálozást 16-al mutja felül.

Meghaltak. Segecsdi Antal r. k. 5 éves, Kecském-ti- utca 13. — Balogh Györgyné, Dicé Anna, r. k. 38 éves, Királykut-utca 25. — Benicz István r. k. 4 hónapos, Szárca- utca 28. — Vadász Ferenc r. k. 6, Gyümölcs-utca 29. — Özv. Kocsis Józsefné, Liszt Terézia, r. k. 70 éves, Halász- utca 16. — Czák Ferencné, Vidovics Julianna, r. k. 58 éves, Malom-utca 19. — Kovács Erzsébet r. k. 83 éves, Öreghegy 456. — Horváth József r. k. kishírtokos, 63 éves, Jancsár- utca 1. — Csepi Erzsébet r. k. 15 napos, Maroshegy.

Kihirdetések.

Sámson János máv. főkező, Budai-ut 72 és Aschen- brenner Rozália, Fűrőd-utca 3. — Nemes Sztójka Pál lovászmester h. postállomáson, Budapest és Jáni Mária, Pal- utca 52. — Rehoska Vilmos selyemfestő üzlettulajdonos, Tobak- utca 21 és Nyári Mária, Hal-tér 7. — Deveseri Károly ön- álló kötélgyártó, Öreg-utca 9 és Rosta Anna Öreg-utca 9. — Pallag István kőműves-segéd és Varjas Zsuzsanna, Felső- királysor 40.

Eladás szabott áron!

GERENDAI GYULA

vászo-, n- fehérmű-, rőfös-, rövid- és szövött-árak üzlete.

A jó gazdasszony öröme és díze, Ha szerénye szép fehérművel van Színtülig töltve.

A cég jelmondata.

Az óbudaí fehérmű-gyár leg- újabb készítménye egy a maga — nemében páratlan és olcsó —

HÓFEHER VASZON

melynek egyedüli helybeli lera- kata nálam van. — **Egy vég, 23 mtr 16 kor. 50 fill.** a bevezetett — 5% pénztári engedménnyel. —

Tisztelettel meghívom a nagyérd- közönséget, sziveskedjen bevásárlási kényszer nélkül üzletemet megtekinteni, ahol **vaszon-árak és kész férfi-, női- és gyermek-fehérműveken kívül női ruhakelméket, selyem kelméket, színtartó ruha és blouse barchetokat, szőnyeg- és agypokrócok, bőr és kötött keztüyük, teli meleg alsóruházatot tartok** raktáramon.

Nagy készlet miatt paplanok leszállított áron szereshetők be.

Megérkeztek a legújabb nyakkendők és zsebkendők.

Csepesemők részére teljes kolengyekészlet- raktáram.

A főtisztelendő papság figyelmébe!
Tisztelettel értesítjük a Fehérgy-
házmezei Főtisztelendő papságot,
hogy az összes **egyházi és tanügyi**
nyomtatványok egyházmegyénkben elő-
írt szöveggel ráktárunkon készen álla-
nak és így azon kellemes helyzetben
vagyunk, hogy megrendelés esetén
azokat postafordultával a legolcsóbb
árak mellett szállíthatjuk.
Továbbá ajánljuk

Nyomdai intézetünket

mindennemű könyvnyomdai munkák mű-
vek, röpiratok, folyóiratok, zárszámadá-
sok, évi jelentések kimutatások, kör-
levelek, hirdetések, falragaszok, le-
vélpapírok, borítékok, stb. elkészítésére
izléses kivitelben, olcsó árak mellett.

Ki nyomtatványszükségletét nálunk
szerzi be, nemcsak olcsón és gyorsan
jut izléses nyomtatványokhoz, hanem
ez által a keresztény eszméknek saját
útján való terjesztését is elő segíti,
miért is kérjük a főtisztelendő Papság
kegyes pártfogását.

Székesfehérvár, 1908. szeptember hó.

Egyházmegyei könyvnyomda.

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek a
kiadóhivatalban, Szt.-István-tér 1.

LEGJOBB CIPÓTISZTÍTÓSZER

NIGRIN

mely a legfinomabb fényt adja és a bőrt tartóssá teszi.
NIGRIN egészségi szempontból melegen ajánlható, mert
NIGRIN folytonos használatnál is a bőrt légmentesen el
nem zárja, úgy hogy a láb kipárolgását nem akadályozza.

ST. FERNOLENDT, Bécs
cs. és kir. udvari szállító.

Mindenütt kapható!

VÉDJEGY.

Az eredeti Singer-varrógépek valódi áruaitól
ezen védjeggyel ismerhetők fel.

Az eredeti Singer-varrógépek valódi áruaitól
ezen védjeggyel ismerhetők fel.

FIGYELEM!

Azon varrógépek, melyeket más kereskedők
árusítanak és forgalomba hoznak, mind a régi
SINGER-féle varrógépek utánzatai. Ezek
természetesen nem eredeti SINGER-varrógépek
s nem is a SINGER-varrógép részvénytársá-
ságtól származtak, — miért is ügyeljünk a
védjegyre, mert csak ezen védjeggyel ellátott
varrógépek a valódi, eredeti SINGER-gépek.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság Bognár-u. 2.

Találmányok

szabadalmazása vagy értékesítése
előtt úgy Magyarországon, mint
bármely külföldi államban fordul-
duljon a

„Szabadalmi Ujság”

szerkesztőségéhez Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 26. Kérje a SZABADALMI
UJSÁG ingyen mutatványszámát. 1100.

„SANITOR”

a legjobb önműködő fertőtlenítő, szagtalanító, légtisztító
árnyékszék, vizeldék stb. számára.

Az összes kulturállamokban szabadalmazva.

Ezen új amerikai találmány hivatva van az oly sok házban, nyilvános
illemhelyeken, vasutaknál, vasuti kocsikban, iskolákban, vendéglőkben,
kávéházakban stb. előforduló viszasságoknak olcsó és biztos módon
elejét venni. — Beszerzési forrás:

SCHÖN RUDOLF Székesfehérvár, József-utca 15.

Telefon 153.

SCHMÖLTZ LASZLÓ

CIM-, CIMER-, SZOBAFESTŐ- és MÁZOLÓ
SZÉKESFEHÉRVÁR, VÁSÁRTÉR 17. SZÁM.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett.

Ugyanott egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.